

UCHWAŁA

Dnia 18 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch (przewodniczący)

SSN Jacek Wygoda (sprawozdawca)

Ławnik SN Barbara Sakowska

Protokolant Justyna Kryńska - Szufnara

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 2019 r., zażalenia Prokuratora Okręgowego w S. z dnia 27 grudnia 2018 r., na uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 7 grudnia 2018 r., sygn. PK I SD [...] w przedmiocie odmowy zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej P. B. – prokuratora Prokuratury Okręgowej w P., za czyn z art. 231 § 2 k.k. na podstawie art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz.U.2019.740 t.j.) i art. 437 § 1 k.p.k.

uchwalił:

I. zaskarżoną uchwałę utrzymać w mocy,

II. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

W dniu 10 października 2018 r., do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym (dalej: Sąd Dyscyplinarny) wpłynął wniosek Prokuratora Okręgowego w S. z dnia 21 września 2018 r., sygn. akt PO I 1 Ds [...], o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora Prokuratury Okręgowej w P. – P. B. do odpowiedzialności karnej, wobec uzasadnionego podejrzenia popełnienia przez niego przestępstwa „polegającego na tym, że: w okresie od 14 września 2012 r.

do 1 czerwca 2016 r. w P. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez inną osobę nie dopełnił swoich obowiązków służbowych w ten sposób, że pełniąc funkcję Prokuratora Rejonowego w [...] i będąc zobowiązany na podstawie art. 304 § 2 k.p.k., do niezwłocznego zawiadomienia prokuratora o popełnieniu przestępstw ściganych z urzędu, o których dowiedział się w związku ze sprawowaną funkcją zaniechał zawiadomienia bezpośredniego przełożonego o zachowaniach prokuratora Prokuratury Rejonowej w P. i pracownika sekretariatu Prokuratury Rejonowej w P., co do których istniało uzasadnione podejrzenie, że wyczerpują one znamiona przestępstw z art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 271 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k., czym działał na szkodę interesu publicznego, tj. o czyn z art. 231 § 2 k.k.”.

Sąd Dyscyplinarny rozpoznał na posiedzeniach w dniach 16 listopada 2018 r. i 7 grudnia 2018 r. ww. wniosek Prokuratora Okręgowego w S. z dnia 21 września 2018 r., w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie prokuratora P. B. do odpowiedzialności karnej. Następnie uchwałą z dnia 7 grudnia 2018 r., sygn. akt PK I SD [...], **odmówił zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej** prokuratora P. B. za czyn z art. 231 § 2 k.k., wskazany we wniosku Prokuratora Okręgowego w S.. Sąd Dyscyplinarny uzasadniając ww. uchwałę stwierdził, że: „prokurator P. B. o zdarzeniu – zachowaniu pracownika H. H., dowiedział się od Naczelnika Wydziału [...] do Spraw Informatyzacji i Analiz Prokuratury Okręgowej w P. prokuratora Z. K.. Wskazuje to, iż kiedy prokurator P. B. powziął informację o zdarzeniu, to osoba piastująca stanowisko funkcyjne w Prokuraturze Okręgowej już posiadała o tym wiedzę oraz oryginał zakwestionowanego dokumentu w postaci zapytania o karalność. W pełni usprawiedliwione jest przekonanie prokuratora P. B., że dalsze działania w sprawie winny być podjęte w strukturach Prokuratury Okręgowej w P.. Powyższe okoliczności wskazują na brak wypełnienia znamion strony podmiotowej rozpatrywanego zachowania prokuratora P. B.. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2008 r. o sygn. WA 1/08 (OSNKW 2008/4/31), niewykonanie nakazu przewidzianego w art. 304 § 2 k.p.k. może stanowić przestępstwo określone w art. 231 § 1 lub § 2 k.k. wtedy, gdy funkcjonariusz publiczny zobowiązany na podstawie tego przepisu do denuncjacji, nie zawiadamia

o przestępstwie ściganym z urzędu, pomimo świadomości tego, że je popełniono oraz gdy sam ma świadomość tego, że przekracza lub nie dopełnia obowiązków, i przez to działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego. Brak jest również podstaw do przyjęcia, że czyn wypełnił znamiona typu kwalifikowanego z art. 231 k.k., albowiem nie wykazano, aby prokurator P. B. działał z zamiarem bezpośrednim kierunkowym, sprowadzającym się do zamiaru, aby H. H. lub W. Ł.-H. uzyskały korzyść majątkową”.

Ponadto, Sąd Dyscyplinarny stwierdził także, iż: „mając na uwadze przepis art. 101 § 1 pkt 4 k.p.k. (powinno być k.k. – uwaga Sądu Najwyższego), rozpatrywany czyn zabroniony uległ przedawnieniu, albowiem jako datę popełnienia czynu należało przyjąć dzień 14 września 2012 r”.

W dniu 27 grudnia 2018 r., wpłynęło zażalenie Prokuratora Okręgowego w S. z dnia 20 grudnia 2018 r., sygn. PO I 1 Ds [...], na uchwałę Sądu Dyscyplinarnego z dnia 7 grudnia 2018 r., sygn. akt PK I SD [...], odmawiającej m wyrażenia zgody na zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora P. B.. Prokurator Okręgowy w całości zaskarżył ww. uchwałę na niekorzyść prokuratora P. B., zarzucając jej:

„- obrazę przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k., mającą wpływ na treść zaskarżonej uchwały, a polegającą na dowolnej, sprzecznej z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazaniemi wiedzy i doświadczenia życiowego, ocenie jako wiarygodnych zeznań złożonych przez P. B. przed Sądem Dyscyplinarnym przy Prokuratorze Generalnym z zakresie przeświadczenia P. B., co do istnienia po stronie Prokuratora Okręgowego w P. wiedzy o przedłożeniu przez H. H. do realizacji zapytania o karalności osoby nie będącej stroną w postępowaniu karnym, podczas gdy kompleksowa ocena zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności w postaci zeznań S. Z., M. R., H. H., Z. K., analizy zgromadzonej w sprawie dokumentacji oraz zeznań P. B., składnych przez niego w Prokuraturze Okręgowej w S. prowadzi do wniosku przeciwnego,

- obrazę przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 135 § 6 ustawy z dnia 22 września 2017 r., Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2017 r., poz. 1767, t.j.) polegającą na zaniechaniu przeprowadzenia z urzędu dowodów w postaci:

- konfrontacji pomiędzy P. B. - prokuratorem Prokuratury Okręgowej w P. i Z. K. - prokuratorem Prokuratury Okręgowej w P. na okoliczność czy Z. K. poinformował P. B., że w sprawie przesłania przez H. H. do Prokuratury Okręgowej w P. pod sygnaturą 2 Ds [...] zapytania o udzielenie informacji o osobie na dane W. Ł. – H., która jak ustalono jest jej synową, jednakże w przedmiotowej sprawie nie występowała ona jako podejrzana nadany zostanie właściwy bieg oraz, że Prokurator Okręgowy w P. został poinformowany o ww. zdarzeniu,
- ustalenia danych osoby, która w okresie od 14 września 2012 r. do 1 czerwca 2016r. pełniła funkcję Prokuratora Okręgowego w P., a następnie przesłuchania jej na okoliczność czy w wyżej wskazanym okresie czasu została poinformowana przez któregośkolwiek z podległych jej pracowników o zdarzeniu związanym z przesłaniem przez H. H. do Prokuratury Okręgowej w P. pod sygnaturą 2 Ds [...] zapytania o udzielenie informacji o osobie na dane W. Ł. – H., która jak ustalono jest jej synową, jednakże w przedmiotowej sprawie nie występowała ona jako podejrzana, jeżeli tak to przez kogo została ona o tym zdarzeniu poinformowana, a także jaki nadano przedmiotowej sprawie bieg, akt osobowych H. H. - byłej pracownicy sekretariatu Prokuratury Rejonowej w P. na okoliczność czy został dołączony do nich oryginał dokumentu w postaci przesłanego przez H. H. do Prokuratury Okręgowej w P. pod sygnaturą 2 Ds [...] zapytania o udzielenie informacji o osobie na dane W. Ł. – H., która jak ustalono jest jej synową, jednakże w przedmiotowej sprawie nie występowała ona jako podejrzana, celem zweryfikowania przyjętej przez P. B. - prokuratora Prokuratury Okręgowej w P. linii obrony, która przedstawiona została przez niego w toku postępowania przed Sądem Dyscyplinarnym przy Prokuraturze Generalnym”.

Ponadto, Prokurator Okręgowy w S. w wywiedzionym przez siebie zażaleniu, wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu.

W dniu 8 marca 2019 r., do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo p.o. Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego (dalej: Rzecznik Dyscyplinarny) stanowiące odniesienie do zarzutów

zawartych w ww. zażaleniu. Rzecznik Dyscyplinarny wyraził stanowisko, iż argumentacja zawarta w zażaleniu nie zasługuje na uwzględnienie oraz podzielił stanowisko Sądu Dyscyplinarnego zawarte w uchwale z dnia 7 grudnia 2018 r, odmawiające wyrażenia zgody na pociągnięcie prokuratora P. B. do odpowiedzialności karnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przed przystąpieniem do rozpoznania zarzutów wniesionego w niniejszej sprawie środka odwoławczego rozważyć należy kwestie ewentualnego przedawnienia karalności czynu zabronionego, którego zdaniem Prokuratora Okręgowego w S. dopuścić się miał P. B., gdyż ewentualne ustalenie iż karalność czynu przypisywanego przez wnioskodawcę P. B. ustała obliguje sąd do umorzenia postępowania na podstawie art.17 §1 pkt 6 k.p.k. Sąd Dyscyplinarny w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały zasadnie wskazał, że przypisywany przez wnioskodawcę P. B. czyn polegający na niepowiadomieniu niezwłocznie prokuratury o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, o którym dowiedział się w związku ze sprawowaną funkcją, nie miał charakteru trwałego, ale został popełniony w momencie „w którym sprawca, mając możliwość zadośćuczynienia obowiązkowi spoczywającemu na nim, nie uczynił tego niezwłocznie”. Istotnie, zgodnie z poglądem doktryny, który Sąd w tym składzie w pełni aprobuje, czyn zabroniony, do którego znamion przedmiotowych należy min. niezwłoczne nie zawiadomienie organu powołanego do ścigania przestępstw (art. 240 § 1 k.k.) „jest popełniony wówczas, gdy upłynął czas na wykonanie najprostszych czynności, które przeciętny obywatel podjąłby w danych okolicznościach, aby uczynić zadość obowiązkowi: zatelefonowanie, wysłanie sms, emaila, listu” (red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Kodeks Karny. Część szczególna. Tom II, komentarz, Warszawa 2017 str. 237 nb 32). Powyższy pogląd, aczkolwiek wyrażony na gruncie art. 240 § 1 k.k., penalizującego zaniechanie niezwłocznego powiadomienia organu ścigania o przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego „określonego w art. 118, art. 118a, art. 120-124, art. 127, art. 128, art. 130, art. 134, art. 140, art. 148, art. 156, art. 163, art. 166, art. 189, art. 197 § 3 lub 4, art. 198, art. 200,

art. 252 lub przestępstwa o charakterze terrorystycznym”, zachowuje aktualność także w niniejszej sprawie.

Gdyby ów czyn, jak uczynił to w zaskarżonej uchwale Sąd Dyscyplinarny, zakwalifikować jako typ podstawowy czynu zabronionego, stypizowanego w art. 231 § 1 k.k., to wówczas istotnie, stosownie do art. 101 § 1 pkt 4 k.k., jego karalność ustałaby po upływie 5 lat od jego popełnienia tj. 14 września 2017 r. Rację ma jednak skarżący kwestionując tę kwalifikację, uznając, że czyn jakiego rzekomo dopuścić się miał P. B. należałoby zakwalifikować, jako przestępstwo z art. 231 § 2 k.k., gdyż czyn ten miałby na celu osiągnięcie korzyści osobistej (a nie majątkowej jak podnosi to w swoim środku odwoławczym skarżący) przez H. H., polegającej na uniknięciu przez nią odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 271 § 2 k.k. i inne, jakiego się dopuściła usiłując wyłudzić „bezpłatną” informację z Krajowego Rejestru Karnego dla swojej synowej W. Ł.-H.. To nie pozwala zatem przyjąć, jak uczynił to w swoim uzasadnieniu Sąd Dyscyplinarny, że karalność czynu, jakiego popełnienie oskarżyciel zamierzał zarzucić P. B., na podstawie art. 101 § 1 pkt 4 k.k., upłynęła 5 lat od jego popełnienia, gdyż karalność przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k. zgodnie z art. 101 § 1 pkt 2a k.k. ustaje po 15 latach od jego popełnienia. Z uwagi na powyższe nie jest możliwe umorzenie przedmiotowego postępowania, na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., a Sąd Najwyższy zobligowany jest do rozpoznania zażalenia wnioskodawcy.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że obowiązek o którym mowa w art. 304 § 2 kpk nie może dotyczyć pełniącego swoje obowiązki prokuratora, który dodatkowo był kierownikiem jednostki organizacyjnej prokuratury. **Obowiązek taki spoczywa na osobach kierujących innymi niż prokuratura i policja instytucjami państwowymi, a także samorządowymi.** Prokuratorowi, który pomimo pozyskania wiadomości o zaistnieniu przestępstwa nie podjął lub nie zlecił przeprowadzenia co najmniej czynności sprawdzających, nie sposób zarzucić naruszenia obowiązku, o którym mowa w art. 304 § 2 kpk, choć jego zachowanie może być badane w kontekście naruszenia obowiązków art. 9 i 10 Kodeksu postępowania karnego.

Odnosząc się do pierwszego z zarzutów zażalenia stwierdzić należy, że nie jest on zasadny. Aczkolwiek uzasadnienie uchwały Sądu Dyscyplinarnego dalekie jest od ideału, to stosownie do treści art. 455a k.p.k., nie może to spowodować uchylenia zaskarżonego wyroku (w realiach niniejszej sprawy – uchwały). Oceniając jednak prawidłowość ustalenia przez Sąd pierwszej instancji faktu, iż wiedzą o zaistniałym zdarzeniu, tj. o usiłowaniu uzyskania przez H. H. „bezpłatnego” zaświadczenia o niekaralności jej synowej w punkcie informacyjnym Prokuratury Okręgowej w P. dysponował ówczesny Naczelnik Wydziału [...] do spraw Informatyzacji i Analiz Prokuratury Okręgowej w P. prokurator Z. K., jeszcze przed tym jak uzyskał ją P. B., stwierdzić należy, że Sąd Dyscyplinarny nie dopuścił się naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów wynikającej z art. 7 k.p.k. Ów fakt znalazł swoje potwierdzenie w zeznaniach świadków: A. G.-M. (k. 282-283, 286-287), Z. K. (k. 306-308), wyjaśnieniach P. B. (k. 30) i w jego pisemnym oświadczeniu (k.32), których prawdziwości nie sposób kwestionować.

Wskazane przez skarżącego w wywiedzionym przez niego zażaleniu, zeznania świadków S. Z., M. R., wyjaśnienia H. H., których rzekomo sąd pierwszej instancji nie uwzględnił, w ogóle nie odnoszą się do faktu wiedzy naczelnika jednego z wydziałów Prokuratury Okręgowej w P. prokuratora Z. K. o czynie H. H..

Nie można zatem sądowi pierwszej instancji zarzucić obrazy swobodnej oceny dowodów poprzez ustalenie, że: „kiedy prokurator P. B. powziął informację o zdarzeniu, to osoba piastująca stanowisko funkcyjne w Prokuraturze Okręgowej już posiadała wiedzę oraz oryginał zakwestionowanego dokumentu w postaci zapytania o karalności”. Ustalenie to sąd oparł na wszystkich przeprowadzonych dowodach nie pomijając żadnego z nich.

W sytuacji, w której za udowodnione należy przyjąć, że P. B. powziął informację o popełnieniu przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego od osoby sprawującej funkcyjne stanowisko w Prokuraturze Okręgowej w P., kolejne zarzuty rozpoznawanego środka odwoławczego uznać należy za bezprzedmiotowe. Przypisanie przestępstwa z art. 231 k.k. polegającego na niewykonaniu nakazu przewidzianego w art. 304 § 2 k.p.k., wymaga świadomości sprawcy, że wiedzą o zaistnieniu przestępstwa nie dysponuje prokuratura lub policja. Skoro jak prawidłowo ustalił to sąd pierwszej instancji, P. B.

uzyskał wiedzę o popełnieniu przestępstwa od Naczelnika jednego z Wydziałów Prokuratury Okręgowej w P., a więc w stosunku do niego jednostki nadrzędnej, nie ciążył na nim określony w art. 304 § 2 k.p.k., obowiązek denuncjacji, który w realiach niniejszej sprawy sprowadzałby się przecież do powiadomienia Prokuratury Okręgowej w P.. Przypomnieć należy że zgodnie z poglądem doktryny który Sąd Najwyższy w tym składzie w pełni aprobuje: „Zawiadomić można jedynie o czymś o czym adresat wiadomości nie wie. Obowiązek denuncjacji ustaje, gdy władze dowiedzą się o czynie z innego źródła” (red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Kodeks Karny. Część szczególna. Tom II, komentarz, Warszawa 2017, str. 238 nb. 38) Z tych też powodów zarzuty zarzut obrazy przez Sąd Dyscyplinarny art. 135 § 6 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze polegającej na nieprzeprowadzeniu z urzędu wskazanych w zażaleniu dowodów, uznać należy za nie zasługujący na uwzględnienie. Dowody, których nieprzeprowadzenie „z urzędu” zarzucił w zażaleniu Prokurator Okręgowy w S. dotyczą bowiem okoliczności (konkretnie ustalenia faktu czy w Prokuraturze Okręgowej w P. nadano właściwy bieg informacji o zaistniałym czynie H. H.) nie mającej znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Ponadto przypomnieć należy, iż zgodnie z treścią art. 135 § 6 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze: „Sąd dyscyplinarny orzeka na podstawie wniosku i **dowodów załączonych przez wnioskodawcę, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach może przeprowadzić inne dowody**”. Skarżący w wywiedzionym przez siebie zażaleniu nie wskazał w ogóle, do czego wszak był zobowiązany jakiego to rodzaju szczególnie uzasadnione przypadki zaistniały w przedmiotowej sprawie które winny spowodować, aby sąd pierwszej instancji przeprowadzał nie zawnioskowane przecież przez oskarżyciela publicznego dowody.

Ze wskazanych powyżej względów Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej uchwały, rozstrzygając jednocześnie o kosztach postępowania odwoławczego zgodnie z art. 166 Prawa o prokuraturze.